

Øversigt

over det

Kongelige danske Videnskabernes Selskabs

Forhandlinger

og

dets Medlemmers Arbejder

i Aaret 1845.

af

Conferentsraad og Professor **H. C. Ørsted**,
Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Selskabets Secretair.

Nr. 6.

Mödet den 6de Juni.

Dr. H. Bendz forelagde Selskabet en Afhandling over Aaresystemets almindelige Anatomie, hvorefter Forfatteren foretog Det, der nærmest vedkom Bygningen af Pusaarerne og Blodaarerne. Da Afhandlingen vil blive trykt som et Afsnit af en almindelig Anatomie, udhæves kun Nedenstaaende af Foredraget. — Efter at Forfatteren havde givet en kort historisk Udsigt over Bygningen af Aarerne, meddeelte han Resultaterne af sine egne Undersøgelser, oplyste ved Afbildninger efter Naturen. I det Hele fandt han Aarerne sammensatte af 5 forskjellige Hinder, der, regnede indenfra udad, vare 1) en Epithelialhinde, 2) en stribet Hinde, 3) en elastisk Længdehinde, 4) en contractil Kredshinde, og 5) en Bindevævshinde. Disse Hinder stemme overeens med dem, Prof. Henle (Allgemeine Anat. Leipzig 1841 p. 494 og fölg.) allerede har beskrevet, naar undtages, at Forfatteren ansaae det rigtigere at forene Hentes femte Hinde, der bestaaer af elastisk Væv, med den fjerde, dels fordi den er uadskillelig forbunden med de i den fjerde Hinde indvævede elastiske Traade og kunde maaskee bedre ansees for en overveiende Ud-

vikling af dette Væv, dels fordi dette Lag kun findes paa Palsaarestammerne og de større Palsaaregrene, i hvis Kredshinde i det Hele det elastiske Væv er overveiende over det vital contractile Bindevæv. Forfatteren henlede fornemmelig Selskabets Opmærksomhed paa Overgangsformerne i Bygningen af de forskjellige Hinder. — *Den inderste Hinde* henhører til Pladepitheljerne, hvis flade, som oftest rhomboidalske, Celler paa mangfoldige Steder sees tydelig begrænsede, men paa andre Steder ere sammensmeltede til en homogen klar Hinde, hvori hist og her sees enkelte dunkle Pletter, der ere de endnu ikke forsvundne Kjørner af de forenede Celler. Herved dannes en Overgang til *den næst-inderste Hinde*, nemlig *den sribede Hinde*, hvilken er yderst tynd, sprød, næsten vandklar og forsynet hist og her med mere eller mindre store ovale Aabninger. Den har erholdt Navn af den sribede Hinde, fordi tynde, netformigt forenede Traade, der have megen Lighed med dem i elastisk Væv, nøie ere forbundne med denne ellers homogene Hinde. Naar Traadene fraregnes, synes den homogene Deel af Hinden at maatte ansees for en Metamorphose af en tidligere Epithelialhinde, hvis Celler ere sammensmeltede og Kjørner forsvundne; de omtalte Aabninger kunne tænkes opstaaede ved en Forsvinden af enkelte Celler, maaskee en Adskillelse af Sammenhængen med de nærmeste og Bortrivning med Blodstrømmen, i hvilken man har iagttaget fritsvømmende Epithelialceller. Den sribede Hindes netformig forbundne Traade ere en selvstændig Udvikling af elastisk Væv, og opstaae ikke ved en Udvikling af enkelte Dele af den tidligere Epithelialhinde. De tilhøre kun forsaavidt den sribede Hinde, som de ere nøie forbundne med samme. Man træffer ikke sjeldent, at Epithelialhinden mangler, og ligesaa ofte, at denne er tilstede, imedens den sribede Hinde savnes; i det første Tilfælde synes den sribede Hinde at være forsvunden, inden Epithelialhindens Celler ere undergaaede deres Sammensmeltningsproces, og i sidste Tilfælde er denne Proces foregaaet, inden en ny indre Epithelialhinde har dannet sig. Men man træffer heller ikke sjeldent flere særskilte flade Celler paa Epithelialhindens indre Overflade, der maaskee kunne antages for en Begyndelse til en ny Epithelialhinde. I Venerne forekomme ofte flere Lag af den sribede Hinde med en tiltagende stærkere Udvikling af de elastiske Traade, hvorimellem stundom findes circulære Traade. Dette Forhold kunde betragtes som en Overgang til de to følgende Hinder.

Den tredje Hinde eller *den elastiske Længdehinde* kunde enten ansees for en stærkere Udvikling af de netformigt forbundne Traade i den sribede Hinde, eller for flere Lag af denne, hvis homogene Deel er forsvunden. Dette sidste Antagende bestyrkes derved, at man stundom træffer Stykker af den homogene Deel imellem Traadene af den elastiske Længdehinde, hvilke Stykker da maatte betragtes som Rester af ældre Lag af sribede Hinder, der ved en fortsat Nydannelse indenfra efterhaanden vare trængte udad og paa Grund af Aærens tiltagende Omfang vare bristede. Pulsaarestammernes og de større Pulsaaregrenes *contractile Kredshinde*, der er *den fjerde Hinde*, er sammensat af en stor Mængde concentriske Lag, adskilte ved elastiske, netformig forbundne Traade, hvis Hovedretning er efter Længden. Hertil synes det Tilfælde at gjøre Overgang, som ovenfor er berørt at finde Sted i Venerne, hvor nemlig flere Lag af den sribede Hinde afvexle med indvævede circulære Traade. Tænker man sig disse sidste overveiende udviklede over Længdetraadene, og den homogene Deel af de sribede Hinder forsvunden, da har man de samme Forhold som findes i de større Pulsaarers *contractile Kredshinde*. Dersom et Længdelag i Kredshinden maa antages at svare til en tidligere sribet Hinde og elastisk Længdehinde, der ved Aarernes Væxt indenfra er trængt efterhaanden udad, da var det at vente, at det forøgede Omfang maatte have sprængt den homogene Deel af Hinden og at Længdetraadene maatte være blevne bundtviis adskilte fra hinanden. Til disse Forhold finder man netop tydelige Spor i de omtalte Længdelag i Kredshinden, da man træffer ligesom sønderrevne Stykker, der have Lighed med Rester af den sribede Hindes homogene Deel, og ved yderst tynde Tværsnit af Kredshinden seer man de overskaarne Ender af Længdelagenes Traade, stillede bundtviis i uregelmæssige concentriske Rader. *Den yderste Hinde* eller *Bindevævshinden* maa rettest ansees som en udvendig fra tiltraadt Omgivelse, der fortrinnsviis er bestemt til at forbinde Aarerne med de omgivende Væv og Organer, og at afgive det Grundlag, hvori Aarernes Ernæringskar, *Vasa vasorum*, kunne udbrede sig og herfra sende Grene ind i Kredshinden.

Overskuer man det hele Forhold imellem de forskellige Hinders Overgangsformer, og Udbredningen af Ernæringskarrene i de ydre Hinder (*Bindevævshinden*, den *contractile Kredshinde* og maaskee den elastiske Længdehinde), da synes det meget at tale for, at Udviklingen

og Vedligeholdelsen af Aarerne skeer dels indenfra og dels udenfra, og at Dannelsvædsken for hiin afgives af det Aarerne gennemstrømmende Blod, for denne fra det Blod, der circulerer i Ernæringskarrene. Men Sphærerne af disse to Dannelsvirkosmheder synes at gribe ind i hinanden, i det mindste det der er opstaaet i den indres trænges over i den ydres Sphære. For Udviklingen indenfra taler desuden Forholdet med Haarkarsystemet, hvilket, blotet for Vasa vasorum, kun kan tænkes at vedligeholdes af den Dannelsvædske, der gennemtrænger Haarkarrene selvstændige hindeagtige Vægge, og som udskilles af det Blod, der strømmer i Haarkarrene.

Comiteen angaaende den videnskabelige Expedition, som ledsager Galathœa, afgav sin endelige Beretning.

Mödet den 27de Juni.

Professor Eschricht foreviste 6 Hovedskaller af peruanske Mumier, tilhørende Universitetets physiologisk-zootomiske Museum. De 5 ere besørgede ved Dr. Tschudi, som ifjor er vendt tilbage fra sin Reise i Peru, det 6te skjænket af Hr. Bataillonschirurg Lork. Eet af Hovedskallerne er af et Barn, et andet af en meget gammel Mand; men de høre alle til Tschinka-Stammen, og vise i større eller mindre Grad de besynderlige Cranieformer, som ere denne Stamme egne, navnlig den aldeles fladtrykkede Nakke, hvorved Hovedet bliver mere kort end langt, de stærkt fremspringende Sidebuler paa Issebenene og den meer eller mindre udtalte Skjævhed. Kun paa een af Hovedskallerne nærmer Formen sig noget til den, som er egen for Aimaras-Stammen. Af den